

6.3 Gymnazijním profesorem nejen ve školní budově

Své lovosické působení jsem začal na chmelnici. Šlo o začátek rozpačitý, od dozor konajících profesorek Jansové (M-F) a Kozlové (Čj-Lat.) jsem totiž vyslechl názor, že v Lovosicích mi nemohou dát dohromady úvazek (a za dané situace to byla pravda), a tak v dané situaci jsem neměl náladu prožívat atmosféru zemědělské brigády. Do Lovosic jsem ovšem byl nadřizovým úřadem přidělen, a tak jsem očekával, co bude. Kolegyně Jansová skončila na litoměřickém gymnáziu a Lovosice musely přijmout kolegu Hejtmánka jako pracujícího důchodce.

Mezi lovosickým statkem a gymnáziem byl dobrý a úzký vztah, který se především projevoval poměrně častými a pestrými brigádami: sběr jablek, sběr jahod, zavádění chmele, jednocení řepy a samozřejmě na podzim tradiční česání chmele. Rád vzpomínám na hodiny, které jsem se svou třídou na těchto brigádách trávil. Především je to úžasná cesta k poznání studentů, a pak ani pobyt na zdravém vzduchu není k zahazení; při sběru jahod ovšem bylo nepříjemné horko. Sám jsem se práci nevyhýbal, pokud šlo o něco, co mně bavilo, jako při sběru jablek se vozit na valníku, od studentů přebírat koše s jablky a opatrně je vysypávat. Občas si někdo ze studentů vzal na brigádu s sebou pejska, což někdy bylo kontraproduktivní, např. činnost norařky-jezevčice při zavádění chmele. Ale nakonec nějaká práce za námi vidět byla - má třída byla pracovitá.

Zcela ojedinělé místo mezi zemědělskými brigádami mělo česání chmele v roce 1971. Byl jsem se svou třídou v Sulejovicích na česačce a po dobu brigády byla se mnou v Sulejovicích Evi. Obývali jsme můj skromný sulejovický příbytek, chodili jsme spolu do jídelny na statku na obědy a čas po práci jsme měli pro sebe. Prošli jsme okolí Sulejovic, kde už začínala hrušková sezóna, a snad jsme udělali ji nějaký menší podvečerní výlet dál. Evi měla s sebou nějaké studování a byl to takový příjemný poklidný čas. - Během brigády bývalo občas třeba něco někde zařídit či vyřídit, případně jsem se chtěl podívat domů za Evinkou, a tak jsem si od studentů půjčoval malé motocykly (tzv. Pionýr, na ně a na mopedy jsem řidičské oprávnění měl). Bylo to docela zajímavé, některé měly jedničku nahoru, jiné dolů, musel jsem se vždy přizpůsobit. Nejnapínavější bylo, když na chmelnici nedorazila jedna

studentka (její maminka byla přítelkyně tety Nadi), a já nevěda co dělat jsem se rozhodl se obrátit na policajty; půjčil jsem si tedy pionýr(a), jenže během jízdy jsem zjistil, že má nějak zadřené šoupátko v karburátoru a že se dá jet jen na plný plyn. Nechtěl jsem, aby při vypnuté spojce motor řval, a tak jsem zastavením vyhýbal a využil různé mimoúrovňové křižovatky, abych nemusel odbočovat vlevo. Nakonec vše dobře dopadlo, krátce po mém návratu z lovosické policejní stanice (tehdy se tomu říkalo "Veřejná bezpečnost - VB") dívka na česačku dorazila, což jsem hned telefonicky na VB sdělil a bylo vše v pořádku.

Podobně jako zemědělské brigády ani branná cvičení nepatří mezi akce, které by byly profesory oblíbené. Nicméně já jsem je rád měl. Šlo zpravidla v podstatě o nějaký hromadný výlet: Na Lovoš a do Opárenského údolí, na Košťálov, a domnívám se, že jsme jednou byli a na Hazmburku. Branná cvičení (a i zemědělské brigády) často sloužily k zaměstnání studentů v době přijímacích zkoušek nebo maturit. I při přijímačkách mě škola raději vyslala do terénu s matematikou prof. Dlouhý pomohl externista prof. Hejtmánek; já jsem si mezi tím užíval dobrý vzduch a přírodu maje na starosti třeba i dvě hodné třídy (k mé se 27 studenty se přidávala o rok mladší humanitní se 20 studenty, šlo o třídu, v níž byla Ivanka Slámová).

Lovoš bych zde rád zmínil ještě v souvislosti s jinou akcí. V době, kdy jsem učil, se konávaly maturitní plesy už v lednu (já jsem plesat nechodíval), a zpravidla v pátek těsně po maturitách se studenti scházeli na pomaturitním večírku. Zvávali běžně jen svého třídního profesora, nicméně humanitní 3.B v květnu či červnu 1971 kromě své třídní Evy Procházkové pozvala i mne. Večírek se konal v restauraci na vrcholu Lovoše. Úžasný nápad! Jenže počasí už tak úžasné nebylo, lilo jak z konve. Na Lovoš jsme se dostali úplně promočení, chatař dal k dispozici deky a zatopil. Večírek tak vypadal poněkud jinak než se předpokládalo, avšak dobrou náladu ani nepřízeň počasí nezkazila. 3.B byla sympatická třída téměř se samými děvčaty, kluci tam byli pouze čtyři, z nichž dva – Tonda Bureš a Václav Chaloupka – byli výbornými studenty.

Na Tonda jsem rád vzpomínal. Každoročně mi po mém odchodu posílal vánoční přání. Když roku 1999 Honza Zadražil slavil své padesátiny, pozval nejen příbuzné, ale i přátele, a mezi nimi byl i Tonda – nejen lékař z oddělení ORL v Roudnici n.L., nýbrž i amatérský hrncíř. Tam jsem si s ním začal tykat, byli jsme pak o trochu více v kontaktu, a jednou, když mě

zlobily uši a nebyl jsem si jist léčbou jinak dobré a spolehlivé Dr. Moniky Čertekové, zajel jsem k němu do Roudnice na polikliniku, uši mi pročistil a doporučil užitečné kapky CUE, v lékárnách volně prodejné.

Václav Chaloupka mířil na Filozofickou fakultu UK, nicméně ta pak pro něho nebyla dost dobrá a odešel studovat do Moskvy. Traduje se, že si tam našel asijskou manželku, což se jeho rodičům strašně nelíbilo a údajně vytvořilo mezi ním a jeho českou rodinou nepřekonatelnou bariéru. Jde ovšem jen o informace z doslechu, třeba na nich mnoho pravdy není.

Pěší návrat večer v namoklém terénu nebyl možný. Studenti s Evou Procházkovou setrvali v útulné chatě na Lovoši do rána. Mně někdy po půlnoci odvezl džip do Lovosic na nádraží (nejel schválně kvůli mně) a já jsem nočním vlakem odjel domů, abych mohl v sobotu v nemocnici navštívit maminku, a samozřejmě, abych se sešel s Evi – sobota patřila jí a nikoli studentům. Do svatby zbývalo něco přes dva měsíce.

Už jsem se zmínil, že mi záleželo na propojení ve fyzice probírané látky s praxí, a to mám na mysli především každodenní životní zkušenosti. Za dobrý prostředek k tomu jsem považoval exkurse. Bývaly (až na jednu "za humna" od školy) jednodenní. Kolegům jsem tak odvedl studenty z jejich hodin, nicméně byl jsem ochoten s nimi nějakou tu hodinu fyziky za jejich předměty vyměnit. A když už jsem zmínil tu jednu exkursi s cílem nedaleko od školy, zdržím se chvíli u ní. Se svou třídou v rámci výuky termiky a termodynamiky jsem navštívil *lovosické Lokomotivní depo*. Byly tam jak motoráčky, tak i parní lokomotivy – ty byly naším cílem. Odborný výklad o funkci lokomotiv byl doplněn krátkým svezením v prostoru pro strojvedoucího a jeho pomocníka – půlka třídy se tam vešla, takže nadvakrát jsme se svezli všichni. Výuce termodynamiky sloužily i návštěvy *Národního technického muzea*, kde jsem u vhodných exponátů studentům vysvětloval funkci parního a spalovacího motoru včetně převodu na kola. K těmto exkursím patřily i chvíle rozchodu po Praze, pro lovosičáky vítané.

V Praze jsem měl pro exkurse i jiné cíle. Vděčným cílem byl *komořanský hydrometeorologický ústav*, kde jsem byl dvakrát; jednou se prohlídka zúčastnila i Evi. Jedna z návštěv byla s početnější třídou, a tak jsem vzal s sebou i jejich třídního kolegu Pohanku. Napadlo mě, že by exkurse mohla být dvouúčelová a že kolega historik uvítá, když kromě fyzikální náplně bude mít i historickou. A tak jejím druhým cílem bylo *archeologické naleziště na Závisti*. Z Komořan nezamířili do centra Prahy, nýbrž na Závist, a vyšlápli jsme si k vykopávkám. Mne vůbec

nenapadlo, že se kolega historik na tuto příležitost vůbec nepřipraví, a když jsem ho tam požádal o slovo, strašně jsem ho zaskočil. Jemu opravdu chybělo nadšení pro vyučované předměty. Naštěstí studenty zaujalo naleziště jako takové spolu s tamní zajímavou a velice hezkou krajinou, a tak se trapas nekonal.

Jinou pražskou exkursí, na niž si rád vzpomínám, byla návštěva továrny orientované na slaboproudou elektrotechniku, a to *karlínské Tesly*, kde jsem o necelých deset roků dříve pracoval. Věnovali se nám pěkně, a docela nezapomenutelným zážitkem pro mne byla návštěva nástrojárny. Hlavního mistra dělal dřívější směnový mistr Kamil Kohout, na něhož jsem měl docela dobré vzpomínky, nicméně přece jen tehdy jsem patřil k nejmladším zaměstnancům, hned po vyučení, všichni mi tehdy tykali a já kromě svých vrstevníků téměř všem vykal. Teď mě pan Kohout oslovoval velice zřetelně "Pane profesore"; bylo vidět, že je rád, když dělníci vidí, že se se mnou zná. A ta exkurse měla ještě jednu zajímavost. Jela se mnou ještě Eva Procházková, a ta chtěla v Tesle zůstat nenápadnou, a tak se vydávala za studentku.

Kromě Hydrometeorologického ústavu byla mým oblíbeným, a tedy dvakrát navštíveným cílem *štěchovická přehrada*. Takové vodní dílo má vztah k hydrodynamice, probírané v 1. ročníku, i k nauce o elektřině ze třetího ročníku. V prvním roce svého lovosického působení jsem tam byl s prvním ročníkem, a kolega Hejtmánek uvítal, že jsem vzal i jeho humanitní třídu; studenty odtud jsem znal, protože jsem s nimi měl matematiku. Na dvě třídy to chtělo dva kantory, a tak se mnou jela kolegyně Věra Jírová, která měla v 1.A přírodopis. Konec konců, příroda mezi Štěchovicemi a Slapy je z geologického i botanického hlediska inspirující. A tak jsem naplánoval po prohlídce štěchovické přehrady jít pěšky do Třebenic u slapské přehrady. Maruška Křečková, studentka 1.A a dcera dobré přítelkyně tety Sylvy, byla velice nadšená do poznávání přírody, a protože tehdy probírali geologii, vzala si s sebou geologické kladívko. Úzkou cestou nad štěchovickou nádrží jsme šli, vpředu jsem byl já, zodpovědný za cestu, vzadu Věra. Jenže časem jsme zjistili, že Věra vzadu není, a že nám chybí i Maruška. Zrovna jsme byli na širším místě s možností koupání ve Vltavě, a tak jsme se rozhodli chvíli počkat, celkem klidně jsem studentům dovolil se vykoupat, avšak ztracené dvojice jsme se nedočkali. Možnosti koupání jsem podle očekávání využil jen já (teplota vody - sice

nad štěchovickou, avšak pod slapskou přehradou, nepřesáhla 10 °C) a pokračovali jsme bez Věry (profesorky) a bez Marušky (studentky). Předsedovi třídy 1.A jsem dal instrukce, byl to student velice odpovědný, nechal jsem ho jít vpředu, a já jsem hlídal vzadu, aby nedošlo k další redukci počtu účastníků exkurse. A tak jsme dorazili až k bufetu nad Slapskou přehradou v Třebenicích, kde kromě podle plánu čekajícího autobusu jsme se setkali i s Věrou a Maruškou. Když po soustředění nad nějakým geologickým problémem zjistily, že se vlastně ztratily, zamířily k cíli nejkratší značkovanou cestou, zatímco my jsme si vychutnávali krásnou, ale o hodně delší cestu nad zaniklými Svatojáanskými proudy. Ze shledání jsme všichni měli velkou radost.

Když jsem o rok později jel do Štěchovic se svou třídou, tehdy 3.A, čekal nás jiný, tentokrát klidnější zážitek. Využil jsem dobrou zkušenost a poslal zas autobus ze Štěchovic do Třebenic a plánoval zas osvědčenou cestu po levém břehu Vltavy, která bez odborníků na kameny by bývala měla být klidnější. Jenže to dopadlo jinak. Hrázný nám nabídl, že zanedlouho má jet parník do Slap, a že bychom mohli do něj nastoupit v plavební komoře. Byl to docela zážitek; už nevím, zda jsme nastupovali už během zvedání lodi v komoře, spíš to bylo, až když byla nahoře, ale žebříky ve stěnách komory jsme využili, na loď nastoupili a dojeli až pod slapskou přehradu.

Poslední exkurse, kterou bych rád teď zmínil, měla za hlavní cíl *mladoboleslavskou Škodovku*. Jely dvě třídy z tehdejšího 2. ročníku, pro něž by už samotný autobus nestačil, a tak jsem jej objednal s vlekem. To však už zas místa přebývala, a tak jsem si "vypůjčil" ještě i část 3.A. Šlo o exkursi z fyziky, a tak jel i kolega Hejtmánek, a přidala se Eva Procházková. Organizačně to byla poněkud obtížnější záležitost. Škodovka vyžadovala začátek exkurse poměrně brzy, což – obzvláště s vlekem – znamenalo vyjet už někdy kolem 6. hodiny z Lovosic. Já jsem tam jel z Prahy, raději nočním rychlíkem, a protože jsem tam byl zas příliš brzy, zajel jsem vlakem ještě někam pod Házmburk a zpátky. Do Mladé Boleslavi jsme dorazili včas, vlídnou průvodkyní nám byla Evinčina vzdálenější sestřenice¹. Prohlídka továrny byla rozhodně užitečně stráveným časem. Na cestu zpět jsem naplánoval

¹ Od té doby o ní nevíme. Její manžel byl hodně prorežimně orientovaný, a tak jsme ve styku nebyli.

zastávku na Kokoříně – tam se nám velice líbilo – a návštěvu mělnické vinárny, na což byly mezi studenty smíšené názory, stála o ni moje třída, a tak jsme to vyřešili skvělým kompromisem: Dojeli jsme do Litoměřic, tam jsem se svou třídou vystoupil a zašel do tamní vinárny, a ostatní dojeli do Lovosic. Doklad řidiči podepsala Eva Procházková a vyúčtování jsem pak udělal v kanceláři autobusové dopravy já; styk s veřejností tam měla na starosti maminka jedné studentky z nižšího ročníku. A mě moji milí studenti představili výborný velkožernosecký rýnský ryzlink, pro nějž jsem pak zajel před svatbou, abychom jej měli na pohoštění před odjezdem do kostela (na svatební hostině jsme se po zvážení řady důvodů rozhodli alkoholické nápoje nemít). Po posezení ve vinárně jsme cestu hromadnou autobusovou dopravou z Litoměřic do Lovosic pokryli z peněz vybraných na exkursi.

Ke škole patří i školní výlety. V době mého kantorského působení nebyly moc obvyklé. Se svou třídou jsem absolvoval dva, avšak jeden nanejvýš zasáhl poslední den školy a druhý jsem raději spojil s exkursí. Na přelomu června a července 1971 jsem asi s třetinou své třídy vyjel se stany na břeh Věžického rybníka do Českého ráje. Vlakem jsme jeli přes den s přestupy v České Lípě, Bakově a Turnově jsme dojeli do Borku pod Troskami a odtud pěšky vyrazili k cíli. Stavby stanů se ujali šikovní studenti a studentky; já jsem se pracím nevyhýbal, ale iniciativu jsem musel nechat mladším. Vše probíhalo v krásné shodě a pohodě, jen když jsme se ocitli v Českém ráji, dalo se do deště. A hodně vytrvalého. A tak místo koupání v rybníce jsme hledali březové dřevo, které hoří i mokré, abychom měli k dispozici tolik potřebný oheň. Druhý den jsme při občasném dešti vyrazili na Hrubou Skálu. Když jsme se vraceli, déšť onen atribut občasný ztratil. A při jedné plavbě loďkou na druhou stranu rybníka² klukům spadla na dno sekera, čímž jsme přišli o možnost dobře se zásobovat dřevem. A nějaké to nachlazení se už také začalo hlásit. A tak, aniž bychom narušili svornost a dobrou náladu, jsme usoudil, že by bylo vhodné se vrátit – plánovanou dobu pobytu jsme tak zkrátily o dva dny. Cesta vlakem probíhala v dešti, až když jsme se přiblížili k České Lípě, začalo se vyjasňovat, Úštěkem jsme projeli už za celkem slunného počasí, které pak vydrželo nepřetržitě aspoň pět týdnů, tedy časově až za náš svatební den.

² "Věžák" je úzký, protáhlý rybník. Stanovali jsme na jeho severní straně

Bylo mi líto, že výlet nevyšel, jak jsme jej plánovali. Velice dobré pohody, která mezi námi panovala, jsem si moc považoval, což mě inspirovalo k napsání článku "Pod stany" do litoměřického okresního týdeníku (kopie je na konci kapitoly). Dřívější návrat však měl pro mne i své přednosti. Byl jsem dříve s Evi a mohli jsme spolu se zúčastnit v kostele Srdce Páně na Vinohradech *svatby Helenky roz. Kuškové a Petra Hrdinových*³.

Výletu na rozloučení se zúčastnila snad celá moje třída. Vyjeli jsme (tuším, že to byl čtvrteční večer, a to ne na samém konci školního roku) stejným směrem jako o rok dříve, s přestupy v České Lípě, Bakově a Turnově. Cílovou stanicí však tentokrát byl Líšný, kde jsme absolvovali vzdělávací část akce (tedy exkursi) – navštívili jsme tam výrobu bižuterie. A jeli jsme přes noc. Doba jízdy vlakem by celou noc nevyplnila, a tak po dohodě s výpravčím jsme část noci spali v odstaveném vlaku na bakovském nádraží.

Po zajímavé prohlídce závodu v Líšném jsme došli na koupaliště do Malé Skály. V teplém dni byla jizerská voda atraktivnější než plánovaná cesta přes Vranov, Frýdštejn, Kopaninu a Pulečný do Rychnova nad Mohelkou, a tak jsme si nedělali násilí a až během odpoledne odjeli přes Liberec do Frýdlantu, kde jsme měli zajištěné ubytování v noclehárně, která byla v budově bývalého internátu nedaleko nádraží. A tak jsem se na konci své dráhy středoškolského profesora (po 30 měsících) vrátil do budovy, kde jsem tuto životní etapu začínal.

Další den jsme vyrazili na výlet: Vlakem do Nového Města pod Smrkem, odtud pěšky na vrchol Smrku, do Libverdy, Hejnic (tam mě potěšilo, s jakým zájmem studenti prohlíželi klášter) a pěšky do Frýdlantu. Na Smrku jsme se obdivovali statečnosti pudla, který s manželskou dvojicí kamenitou cestou na nejvyšší vrchol české části Jizerských hor vyšel. A cestou ze Smrku jsme spatřili na pasece několik přírodně nevypadající objektů. Když jsme se přiblížili, zjistili jsme, že jde o spící polské strážce ("mírové") státní hranice. - Po druhém noclehu v "internátě" jsme se, nemýlím-li se, vrátili do Lovosic. A tam jsem se dočkal uznání ze strany ředitele. On sám byl velký turista a věděl, že skupiny studentů zpravidla moc na chození nejsou. To, že jsem byl s celou třídou na poměrně dlouhém a

³ Hrdinovi: viz poznámku v kap. Lovosice

náročném (značné převýšení, včetně výstupu), na něho udělalo velký dojem. A tak s dosažením vrcholu Smrku souviselo uznání nejen pro pudla, nýbrž i pro mne snad první výrazné uznání od ředitele.

Se svou třídou jsem vycházel opravdu dobře, byl jsem na několika srazech po 5n letech po maturitě, řada z nich byla v Libochovicích; poslední hodnota $n = 9$ byla r. 2018, a to jsme se za horkého dne sešli na zahradě jedné restaurace v Lovosicích. A se studenty si běžně tykám. Konec konců, mnozí z nich, možná většina jsou v roli babiček a dědečků.

Jako lovosický gymnazijní profesor jsem absolvoval ještě jeden školní výlet. Bylo to už krátce před mým odchodem z gymnázia, a šlo o výlet s tehdejší 1.A, kde byla třídní profesorkou Věra Jírová. Domluvili jsme se, že o své svěřence se během výletu bude starat převážně Věra, zatímco já naplánuji program a budu se starat o jeho dodržování. Cílem byl zas Český ráj. V autobuse nějaké místo ještě zbývalo, a toho jsem využil, že jsem vzal i Evinku. Díky domluvené dělbě práce s Věrou jsme s Evi měli během výletu na sebe čas. Původně jsem na dopoledne plánoval procházku Hruboskalským skalním městem a na odpoledne Valečov, avšak kvůli dopolednímu dešti jsem program obrátil. Valečov byl tehdy ještě volně přístupný bez vstupného a byla to zřícenina na vkus mladých lidí. Hřebenovou cestu skalním městem jsme také absolvovali bez problémů, s řidičem autobusu jsme měli domluvený sraz někde na parkovišti pod Hlavaticí, avšak on nám iniciativně šel naproti, takže jsme autobus nemuseli hledat.

Výlet s 1.A byl jiný než s mou třídou, ale také velice zdařilý. A já jsem strávil hezký pracovní den s Evinkou.

Pracovní čas mimo školu neznamenal jen akce se studenty. Občas se pořádala odpolední soustředění matematiků či fyziků; bylo možno si vybrat ze tří míst v kraji: Liberec, Ústí a Most. Mně se častěji hodilo jet do Mostu než do Ústí. V Ústí sem ovšem absolvoval povinné školení učitelů fyziky k vyhlášce o bezpečnosti práce s elektrickým proudem, zakončené zkouškou, při níž jsme jako kantoři hodně využívali zkušeností, kterék opisovat. Rád vzpomínám i na přednášku prof. Fuky z Olomouce o výuce teorie relativity, kterou měl pro profesory fyziky ze Severočeského kraje jednou v sobotu v ústecké Větruši, a to nejen pro přednášku samu, nýbrž i pro jí předcházející krásnou procházku z Vaňova (či z Dolních Zálezel) po stráni na Labem, na jejímž konci (geograficky na ostrohu mezi Labem a Bílinou)

Větruše je. Tehdy jsem se tam sešel s Leošem Hrudou⁴, kolegou z MFF, který učil na střední zdravotní škole v Mostě (a dostával "pohraniční" příplatek jak od školství, tak od zdravotnictví).

Na lovosické působení rád vzpomínám. Přesto vím, že je velice dobře, že jsem odtud odešel do Prahy. Obývali jsme s Evinkou malý pokojík u nich v domku. Ale byli jsme spolu!

Maminka první pracovní den po mém skončení práce v Lovosicích zemřela. V jejím stavu to bylo vysvobození. Přesto, když jsme 3. července před polednem s Evinkou chtěli maminku v nemocnici navštívit⁵ a postel byla prázdná, bylo mi velice smutno.

V červenci jsme s Evinkou byli na dovolené, kterou nám zprostředkovala babička z Bangoru. Vím, že takové dovolené byly dvě, jednou to byl asi týden v Jimramově-Benátkách⁶ u nějaké babiččiny známé, jednou několik dní u Vrajů vysoko v kopcích nad Hošťálkovou u Vsetína. Kde z těchto dvou míst jsme byli před mým nástupem v nakladatelství, si už nepamatujeme. Ale rád bych na jiném místě na dovolené za "bezdětna" zavzpomínal.

Když vše vplouvalo do pravidelného režimu, chodívali jsme s Evinkou vždy v pátek k tatínkovi (a Jardovi) do ulice Nad vodovodem na večeři a oni k nám do Tejnické do našeho malého pokojíku na nedělní obědy. Tatínkovi maminka velice chyběla a myslím, že i proto Evi pro něho znamenala velice moc. A bylo proč.

To jsem se ale už dostal za lovosické období do doby, která by měla být předmětem dalších kapitol.

⁴ Leoš byl tehdy ve smutné situaci: Od doby, kdy vystudoval, mu zemřeli oba rodiče a po úrazu v bytě (ztráta vědomí, pád a úder do hlavy o hranu stolu) i manželka.

⁵ Za komunistů byla návštěvní doba v nemocnicích omezena na dvě až tři odpoledne týdně po jedné až dvouapůl hodinách; u mimořádně těžkých pacientů se však tolerovaly návštěvy bez většího omezení.

⁶ Městys Jimramov na pravém břehu Svatky patří historicky na Moravu, zatímco dnes k němu patří Benátky na opačném břehu jsou součástí historické země České.

Patujete-li o prázdninách krajinou, bohatou na přírodní krásy, i na kulturní památky, potkávejte různé lidi — osamělé turisty, dvojice, menší i větší skupinky, mladé i staré. Nejen milovník velkolepého díla přírody či obdivovatel toho, co doveďné a pilné ruce našich předků vytvořily, ale psycholog — amatér, si zde může přijít na své. Pestrůst lidských povah je doplňována svérázem jednotlivých skupinek a skupin. Žel, je moc těch, jejichž věk by svědčil o určitých zkušenostech, kteří mají už předem negativní poměr k hloučkům mladých, veselých, skutečně turisticky oblečených lidí. O mnoho se tyto kritici ochuzují. V myšlení a citění mladých je mnohdy opravdové bohatství krásy, radostnosti a optimismu, spojeného s touhou po plném životě, bohatém na dojmy a prožitky. Dva dny, které jsem strávil s gymnasty — Jardu, Jindrou a Zdeňkem a s jejich kolegy — Danou, Evou, Ivou, Janou, Jirkou a Marš — ve mně — jejich třídním profesorem — zanechaly krásné vzpomínky. Počátek prázdnin, strávený společně v Českém ráji, byl dlouho předmětem očekávání větší části třídy. Různé příčiny způsobily, že nakonec jela jen třetina z celkového počtu studentů. Ani chmurné, deštivé počasí, nezkažilo náladu během cesty. Z Borku — cíle cesty vlakem — zbývalo téměř 6 kilometrů pěší chůze s množstvím zavazadel — stany, spací pytle, zásoba potravin. Společnými silami bylo vše i rozmoklým terénem do-
Pod stany
 praveno na tábořiště k Věžickému rybníku, kde ho setmění stálo pět stanů. Během druhého dne se počasí na pár hodin umoudřilo. Den probíhal docela obyčejně — míčové hry u rybníka, menší výlet šestičlenné skupinky, projížďky na loďce, koupání otužilejších. Přesto ale i v té jeho obyčejnosti bylo něco neobyčejného. Něco, co by zarputilým kritikům vzalo vítr z plachet. Žádné hádky, žádná „silná“ slova. A když se z Hrubé Skály nesla neskladná krabice s chlebem, s nenucenou samozřejmostí se „nosiči“ střídali.
 Večer se dalo opět do velikého, dlouhotrvajícího líjaku. Všude bylo vlhko a zima. Některé stany začaly prosakovat. Jirka se probudila ráno silně nachlazená. A k dovršení smůly se Jarda při obstarávání dřeva nedobrovolně vykoupal. Přišla rada chvíli těžkého rozhodování. Nebude rozumné odejít okamžitě, o dva dny dříve, než bylo plánováno? S těžkým srácem, ale všichni svůj hlas pro tento návrh dali. Těm, jimž osobně nejší nepřiznání nevadilo, byly bližší zájmy druhých.
 I cesta zpět byla poznamenaná smůlou. Použití náhradní autobusové dopravy do Turnova bylo spojeno s nemožností schovat se při čekání před deštěm,
 chutě na horký čaj na bokovském nádraží se rozplynuly při pohledu na sdělení „zavrací den“. Vraceli jsme se vlastně s nepříjemnou. Ale přesto něčím obohaceni, něčím, co nezavírá na počasí či na jiných vnějších okolnostech. Nový silný prožitek krásy přátelství naplňoval nás všechny — studenty, studenty i mne. Jediným stínem nad našimi krásnými dojmy bylo vědomí, že Zdeněk v souvislosti s přestěhováním odchází jinam do školy. Na své přátele z Lovosic jistě nezapomene, snad přišší prázdniny bude začínat opět spolu s nimi někde na výletě.
 Výlet skončil, přišla chvíle loučení. Smutno bylo při tom všem. Vědomí přátelství, obdoby příslušnosti k pěknému kolektivu je velice radostné. Kdy se však uměle vytvořené společenství, jakým je třída, stává takovým pěkným kolektivem? Záleží moc na každém jednotlivci. Touha více přinášet než brát, nemít sebe raději než druhé — touha po tom, aby kolektiv skutečně krásným byl. Život v takovém společenství se stává obohacením pro všechny.
 Vzpomínal jsem na necelé tři dny, které spolu trávilo deset lidí. Na dny, plné prožitků opravdového přátelství, nezkaleného sobectvím, egocentrismem. Psal jsem o tom v jedné touze — probudit alespoň v někom zájem o tvoření čistých vztahů mezi lidmi, zájem o budování kolektivů, v nichž jeden druhému je přítelem a pomocníkem, zájem o plný život „člověka společenského“. [Ne]